

ОСОБИСТІСНА ГОТОВНІСТЬ ДІТЕЙ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИТКОМ МОВЛЕННЯ ДО ШКОЛИ

У статті висвітлено особливості особистісної готовності дітей із загальним недорозвитком мовлення до школи. Зокрема мова йде про особистісну підготовку до навчання дітей як у нормі, так і з загальним недорозвитком мовлення (далі – ЗНМ); про основні компоненти, які складають поняття «психологічної готовності до школи»; окреслено специфіку перебігу психічних процесів у дітей із ЗНМ та вплив цих особливостей на початок шкільного навчання; узагальнено основні складові психологічної готовності, прояви їх незрілості у дітей із ЗНМ, що можуть значною мірою вплинути на уявлення педагогів та батьків про те, що потрібно враховувати, готуючи дитину до школи.

Ключові слова: готовність до шкільного навчання, діти з порушенням мовлення, особистісна готовність, компоненти психологічної готовності, загальний недорозвиток мовлення.

Постановка проблеми. Успішне навчання дітей у школі зумовлене впливом цілої низки чинників. Серед них вагоме місце посідає особистісна готовність дитини до навчання. Успішне навчання в школі можливе лише за умови відповідного розвитку фізичної, інтелектуальної та особистісної сфери дошкільника. А як бути у випадку, коли дитина первинно має порушення мовлення, що вторинно пливає на її пізнавальну діяльність?

Питання підготовки дітей до школи учені розглядають із різних позицій. Про це написано й справді багато. Однак інформації про особистісну підготовку до навчання дітей із загальним недорозвитком мовлення вкрай мало. Це й спонукає нас вивчити цю проблему глибше.

Аналіз досліджень і публікацій. В основу дослідження покладені наукові праці педагогів (Л. Георгієв, В. Давидова, О. Кравцова, С. Макаренко, І. Олійник, Т. Пантюк, та інші), психологів (А. Анастасі, А. Варга, Н. Гуткіна, А. Керн, О. Кононко, Н. Клочко, В. Котирло, С. Кулачківська, Т. Піроженко, Л. Подоляк, В. Столин, та інші), фахівців з області спеціальної освіти (Т. Сак, А. Обухівська, Т. Ілляшенко, І. Мартиненко, К. Кібальна, С. Конопляста, Ю. Коломієць, Н. Стадненко, В. Тарасун, Т. Четверикова, О. Хохліна, Д. Шульженко та інші).

Метою статті є стислий аналіз підходів до психологічної готовності дитини до шкільного навчання, характеристика структури особистісної готовності дитини в нормі, особливості психічних процесів у дітей із порушенням мовлення, які часто негативно впливають на особистісну готовність дитини із ЗНМ до шкільного навчання.

Виклад матеріалу дослідження. Готовність до шкільного навчання передбачає, перш за все, якісну зміну загального розвитку дитини, формування вміння спостерігати, аналізувати, порівнювати, узагальнювати явища та події і на цій основі робити певні висновки. Сучасний світ надзвичайно швидко змінюється, підходи до навчання та виховання дітей (як і самі діти) – також. Проте допоки є відносно сталими основні складові психологічної готовності, які все ж мають певні варіації, в залежності від принципів класифікації, якими керуються їхні автори.

А. Венгер, В. Котирло, С. Кулачківська, О. Проскура [1] виділяють *три основні складові готовності* до шкільного навчання: *анатомио-фізіологічну* (певний рівень фізичного розвитку), *психологічну* (інтелектуальна, вольова, мотиваційна та комунікативна), *педагогічну* (певний рівень розвитку специфічних знань та навичок читання, рахунку, письма тощо).

Л. Виготський, О. Запорожець [7], та ін. зазначають, що головним у готовності до шкільного навчання є формування у дітей *установки* на пізнавальну діяльність, а не звичайне механічне заучування абстрактних знань.

О. Гонина [2] компоненти готовності до шкільного навчання розділяє на психофізіологічну, інтелектуальну й особистісну. Під *психофізіологічною* готовністю розуміє певний рівень фізичного дозрівання дитини, а також рівень зрілості мозкових структур, стан основних функціональних систем організму і стан здоров'я дитини, що забезпечують відповідне віковим нормативам функціонування

психічних процесів. Діти, які часто хворіють і ослаблені фізично, можуть відчувати проблеми в навчанні навіть при наявності високого рівня розвитку пізнавальних процесів [2].

Дані про соматичне здоров'я дітей, як компоненти психофізіологічної готовності до школи, наведені в медичній карті досить докладно (вага, зріст, пропорції тіла, їх співвіднесеність з віковими нормативами). При цьому часто відсутня інформація про стан нервової системи, в той час як у багатьох дошкільнят при додатковому обстеженні виявляються різного виду мінімальні мозкові дисфункції (ММД). У частини дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку відзначаються неврози [2, 3].

Під інтелектуальною готовністю дитини до навчання розуміємо певний рівень розвитку когнітивних процесів – операції узагальнення, порівняння, класифікації, виділення істотних ознак, здатність до умовиводів; певний запас уявлень, у тому числі образних і моральних; рівень розвитку мови і пізнавальної активності. Інтелектуальний компонент готовності також припускає наявність у дитини запасу конкретних знань, що включають: сформовані елементарні поняття про класифікації, погодні явища; види праці дорослих; знання про рідну країну, про свята; поняття про простір (відстань, напрямок руху, величина і форма предметів, їх місце розташування); уявлення про час, одиниці його вимірювання (година, хвилина, тиждень, місяць, рік) тощо [4].

Під особистісною готовністю дитини до школи автор розуміє наявність розвинутої навчальної мотивації, навичок спілкування і спільної діяльності, емоційної і вольової стійкості, що забезпечує успішність навчальної діяльності [2].

Сучасні педагоги та психологи (Л. Волкова, О. Грінцова, Є. Жуліна, І. Левченко, І. Мартиненко, Т. Сак, Л. Соловйова, М. Шолохова, Г. Юсупова, А. Ястребова та ін.) пропонують найрізноманітніші трактування поняття «готовність», що обумовлюється як розбіжністю наукових підходів авторів, так і специфікою конкретної діяльності, яка була об'єктом аналізу.

В. Тарасун В. вважає морфофункціональну готовність дітей до школи вирішальним фактором та розуміє її як забезпечення достатнього рівня розвитку у дитини необхідних для школи функцій, які дозволять «без шкоди для здоров'я та шкоди для розвитку та надмірного напруження оволодівати програмовим шкільним матеріалом. А функціональну неготовність до навчання у школі визначає не як загальне, а як парціальне відставання у розвитку тих функцій, які відчувають напруження саме у процесі навчання. Перш за все, це стосується розвитку психіки дитини, швидкості і міцності створення умовних зв'язків, що лежать в основі навчання» [7.с.7].

Сьогодні можна виділити два основних підходи до тлумачення проблеми психологічної готовності до школи. Один з них може бути названий функціональним, інший – особистісним. Згідно з першим, психологічна готовність розглядається у зв'язку з розвитком психічних функцій, формування яких вважається необхідним для досягнення високих результатів діяльності. Щодо другого, то психологічна готовність розглядається у зв'язку з особистісними передумовами до успішної діяльності. Цей підхід передбачає удосконалення психічних процесів, станів і якостей особистості, необхідних для ефективної діяльності [6].

Нам найбільше подобається визначення поняття «готовність до школи» Л. Венгера, який зазначає, що готовність до школи – певний набір знань та умінь, у якому повинні існувати всі інші елементи, хоча рівень їх розвитку може бути різний [1].

Особистісна готовність дитини до шкільного навчання – важливий компонент психічного розвитку. Вона проявляється у ставленні дитини до навчання, вчителя, самого до себе. При цьому дитина має бути готовою до зміни ігрової діяльності на навчальну, до нових взаємин з дорослими та систематичної інтелектуальної праці. Ефективним шкільне навчання буде тільки в тому випадку, якщо першокласник має необхідні й достатні для початкового етапу навчання якості, які надалі в навчальному процесі розвиватимуться й удосконалюватимуться [1].

В цілому під психологічною готовністю до шкільного навчання розуміється складне утворення, що передбачає достатньо високий рівень розвитку мотиваційної, інтелектуальної сфер і сфери довільності. При цьому визнається, що існують певні розходження у поглядах на провідний компонент у структурі готовності до школи: одні вчені в якості такого виділяють інтелектуальний компонент, інші – особистісний.

Сьогодні існують два основних *підходи* до психологічної готовності дітей до шкільного навчання: психологічний та педагогічний підходи.

Психологічний підхід. Як зазначав ще Л. Виготський, складність перехідного періоду від дошкільного до шкільного дитинства полягає в тому, що у дитини вже є основні передумови вчення – довільність, способи пізнавальної діяльності, мотивація, комунікативні вміння і т.д. Однак він, по суті, «ще дошкільник, який, переступаючи поріг школи, несе із собою уявлення про яскравий, цікавий світ дитинства». Д. Ельконін вказував, що дошкільнята та молодші школярі мало чим різняться між собою. Учні початкових класів ще не можуть остаточно відійти від ігрової діяльності: вони оволодівають навчальною діяльністю як основною тільки до десяти років, тобто до кінця початкового навчання.

Педагогічний підхід. При педагогічному підході виділяється загальна та спеціальна готовність до школи. Першу визначає «Концепція змісту безперервної освіти» (дошкільна і початкова ланка), згідно з якою в якості підстави для наступності змісту ступенів дошкільної та початкової освіти виступають розвиток допитливості як основи пізнавальної активності; розвиток здібностей дитини як застави успішності; формування творчої уяви як напряму інтелектуально-особистісного розвитку; розвиток комунікативності [6].

З погляду спеціальної готовності, дитина, яка готова до шкільного навчання, з педагогічної точки зору, володіє спеціальними вміннями і навичками, пов'язаними з наступними рівнями: розвиток мовлення (навички зв'язного мовлення, достатній рівень сформованості лексичної та граматичної сторони мовлення, оволодіння звуковою культурою мовлення, вміннями фонематичного сприймання, звукового аналізу й синтезу слова тощо); розвиток елементарних математичних уявлень (високий рівень сформованості орієнтування на сенсорні ознаки предметів (колір, форму і величину) та оволодіння способами перцептивних дій на рівні зорового співвідношення, оволодіння кількісними уявленнями і навичками рахунку, достатнім рівнем сформованості просторових і часових уявлень і орієнтувань і т.д.).

Крім того, у дитини старшого дошкільного віку повинні бути сформовані передумови до навчальної діяльності – у вигляді інтересу до навчання, окремих навчальних умінь і навичок (планування, організації та контролю дій і діяльності в цілому).

Особистісна готовність дитини передбачає певну сформованість самосвідомості і самооцінки (адекватне ставлення до своїх здібностей, результатів роботи, поведінки тощо) [7]. Особистісна готовність дитини до шкільного навчання передбачає, що дитина має бути готовою до зміни ігрової діяльності на навчальну, до нових взаємин з дорослими та систематичній інтелектуальній праці.

Перша важлива умова готовності дитини до постійної праці – *вміння підпорядковувати власні дії виконанню навчального завдання*. Причиною неуспішного навчання частіше є недостатній інтелектуальний розвиток або фізична слабкість, недостатній розвиток вольових якостей дитини. Провідний чинник вольового потенціалу дошкільника – спілкування з однолітками та дорослими. Соціально значуща для дитини особа є взірцем, який впливає на її поведінку. Орієнтуючись на позитивний зразок, дитина здатна докладати певних зусиль, проявляти стриманість [7].

Успішність навчання в школі великою мірою залежить від здатності учня сприймати умовність навчальної ситуації, підтримувати рольові стосунки «учитель – учень». Якщо рівень довільності низький, дитина неспроможна усвідомити навчальне завдання в його специфічному значенні. У такому разі поставлені їй запитання вона сприймає як привід до *побутового спілкування*, може раптово перервати хід уроку зауваженнями, що не стосуються теми [6]. Механізм підпорядкування правилам формується в групових іграх, у ході яких здійснюється двобічна форма контролю: діти добровільно стають носіями певних вимог та стежать за їх виконанням.

Друга складова особистісної готовності до школи – вміння дитини будувати стосунки з однолітками. Процес навчання у школі має колективний характер, що передбачає взаємодію та співпрацю всіх його учасників. Тому особливого значення для дитини набуває засвоєння правил поведінки в товаристві однолітків. Діти, які не опанували правил спілкування з однолітками, не вміють з повагою ставитися до інших: вислуховувати відповіді однокласників, радіти їхнім успіхам, співчувати в разі невдачі. Такі діти часто конфліктні, заздрісні, нерідко агресивні. Усе це гальмує їхню адаптацію до

нових соціальних умов, входження в дитячий колектив. Отже, дуже важливим моментом особистісного розвитку дитини є знання нею норм спілкування та розуміння необхідності їхнього дотримання [8].

Третя складова особистісної готовності до школи – *розвинуте самопізнання*, тобто розуміння дитиною того, що вона собою являє, які здібності має, як до неї ставляться інші люди.

Найчастіше дошкільникам властива не об'єктивно висока оцінка себе, своїх можливостей, своєї діяльності і її результатів. Проте у деякого з них спостерігається нестійка, а інколи навіть занижена самооцінка [8]. Для нормального, безболісного вливання в шкільне життя дитині потрібні «нова» самооцінка і «нова» самосвідомість. Таким чином, поява більш адекватної самооцінки свідчить про серйозні зміни в самосвідомості дитини і може бути показником готовності до шкільного навчання. А зважаючи на те, що діти з ЗНМ вкрай залежні від оціни вчителя, треба бути максимально обережним у виділенні лідерів колективу, а особливо – аутсайдерів. Адже позиція вчителя щодо конкретної дитини швидко стає думкою учня про ту саму дитину.

Особистісна готовність дитини старшого дошкільного віку до шкільного навчання має включати в себе наступні показники:

1. *Мотивація.* Достатній рівень мотиваційного розвитку дитини – це: сформованість мотиву до навчання; позитивне ставлення до навчання; підпорядкованість мотивів.

2. *Воля.* Достатня сформованість довільності діяльності – це: здатність тривалий час виконувати не дуже привабливе завдання; уміння долати труднощі; здатність довести розпочату роботу до завершення; здатність до довільної регуляції поведінки (посидючість); до саморегуляції поведінки та пізнавальних процесів за допомогою слів.

3. *Емоції.* Сформованість емоційної сфери – це: здатність розпізнавати й розуміти невербальні та вербальні прояви емоцій інших людей; розвиток вищих почуттів та емоцій (співчуття, відповідальність, гордість тощо); глибина і стійкість у прояві почуттів; довільність у керуванні емоціями та почуттями [5].

Дитина старшого дошкільного віку повинна довільно керувати своєю поведінкою, пізнавальною діяльністю, що стає можливим тільки при сформованій системі мотивів. Таким чином, дитина повинна володіти розвинутою навчальною мотивацією. Поява навчальної мотивації свідчить про те, що гра виконала свою роль у розвитку дитини і подальший її розвиток піде вже в рамках навчальної діяльності [7].

Однак у більшості випадків у шестирічних першокласників ще не сформувалася навчальна мотивація, і домінує ігрова – саме тому психологи наполегливо рекомендують навчати шестирічок у грі, що дозволяє дитині здійснювати довільну поведінку.

У дошкільному віці відбувається інтенсивний психічний розвиток дитини. За перші 6-7 років життя дитина засвоює всі основні види людських дій, опановує розгорнутим зв'язним мовленням, встановлює взаємостосунки з однолітками та дорослими. У дитини формується пізнавальна діяльність: вдосконалюється довільна увага, розвиваються різні види пам'яті й мислення. Важлива особливість психічного розвитку дошкільника полягає у тому, що набуті ним знання й дії мають велике значення для його майбутнього розвитку, в тому числі і для успішного навчання у школі.

При великій варіативності індивідуальних показників психологічної готовності дошкільнят до початку організованого навчання виділяється категорія дітей, яка характеризується недостатнім рівнем розвитку компонентів психологічної готовності. Серед них особливо виділяються діти із загальним недорозвитком мовлення.

Оцінюючи інтелектуальну готовність дітей із ЗНМ, вчені відмічають основну рису – низьку пізнавальну активність, яка проявляється хоча і нерівномірно, але в усіх видах діяльності. Цим обумовлені особливості сприймання, уваги, пам'яті, мислення та емоційно-вольової сфери дітей із ЗНМ [9].

Дослідники відзначають недостатність процесу переробки сенсорної інформації (Л. Переслені, У. Ульяновка, Н. Боркова) [2]. Найчастіше діти не можуть цілісно сприйняти об'єкти спостереження, вони сприймають їх фрагментарно, виділяючи лише окремі ознаки. Процес сприймання предметів займає в них більше часу ніж у однолітків. Таким чином, ефективність сприймання у дітей з низькою психологічною готовністю до шкільного навчання знижена в порівнянні з однолітками, а образи – недостатньо

диференційовані й повні. Це обмежує можливості наочного мислення, що проявляється в результатах і способах виконання таких завдань, як домальовування предметів, складання цілого із частин тощо.

Часто діти із ЗНМ навіть в семирічному віці не досягають необхідного для навчання рівня розвитку уваги, сприймання, пам'яті, розумової діяльності. Їх увага характеризується низькою концентрацією; для будь-якого виду їх діяльності характерні фрагментарне виконання навчальних завдань [9].

У всіх видах розумової діяльності в дітей із ЗНМ виявляється відставання, дітям важко пояснити причинно-наслідкові зв'язки. Для них характерний недостатньо високий рівень формування всіх основних інтелектуальних операцій: аналізу, узагальнення, абстракції, переносу. Це важливо пам'ятати батькам і педагогам, вимагаючи від дитини «більше старатися» й поводити себе краще чи бути уважнішим.

Логопедичне дослідження мовлення дошкільників із ЗНМ показало, що їхня фонетична сторона страждає: нечіткістю вимови ряду звуків, нестійкістю вживання неправильно вживаних звуків, заміною одних звуків іншими, більш простими по артикуляції. Крім того, відзначається загальна млявість артикуляційного апарату [7; 9].

Прослідковується взаємозв'язок мовленнєвого й загального розвитку дітей. Поряд із загальним соматичним ослабленням і вповільненим розвитком, дітям із ЗНМ навіть у першому класі притаманно деяке відставання в розвитку рухової сфери, яка характеризується поганою координацією рухів, непевністю у виконанні рухів на уроках фізичної культури, зниженням швидкості й спритності рухів. Відзначаються недостатня координація пальців, кисті руки, недорозвиток дрібної моторики. Якщо не організувати спеціальної корекційної роботи, порушення моторики, просторового сприймання, зорово-моторних координації проявляться і під час навчання дітей письму, у першу чергу позначаться на каліграфії.

Підготовка до школи дитини із ЗНМ здійснюється з метою допомоги їй на початковому етапі навчання засвоїти необхідні знання, уміння й навички, способи навчальної роботи й адаптуватися в традиційній системі навчання.

При підготовці до школи дітей із ЗНМ ставляться наступні завдання [9]: створення можливостей для здійснення змістовної діяльності дитини із ЗНМ в умовах, оптимальних для її всебічного й своєчасного розвитку; забезпечення охорони здоров'я дитини; корекція (виправлення або ослаблення) негативних тенденцій розвитку; стимулювання й збагачення розвитку у всіх видах діяльності (пізнавальної, ігрової, продуктивної, трудової); профілактика (попередження) вторинних відхилень у розвитку й труднощів у навчанні на початковому етапі. Цьому сприятиме комплексна робота фахівців різних ланок. Єдність зазначених напрямків дозволить забезпечити ефективність корекційно-розвивального навчання дітей із ЗНМ.

Висновки, перспективи подальших пошуків у напрямі дослідження. Таким чином, особистісна готовність до школи передбачає достатній рівень розвитку емоційної сфери, самооцінки та самосвідомості, а також мотиваційно-вольової сфери дитини. Підсумовуючи викладений матеріал, сформулюємо основні критерії готовності дітей до школи: 1. Сформованість внутрішньої позиції школяра – включає бажання дитини задовольняти не тільки пізнавальну потребу, але й зайняти нове місце у системі суспільних стосунків, потребу в новому соціальному статусі. 2. Достатній рівень розвитку позаситуативно-особистісної форми спілкування дитини з дорослим. Змістом спілкування дитини з дорослим тепер стає не світ речей, а людські взаємини. 3. Достатньо розвинуті соціальні мотиви учіння, які сприяють виконанню дитиною обов'язків учня так, як цього потребує нова соціальна позиція. 4. Сформованість мінімального (нижнього) порогу навчання, тобто успішно пройдені попередні цикли розвитку, необхідні для подальшого навчання дитини. 5. Рівень актуального розвитку довільності, який передбачає сформованість у дитини вміння свідомо підпорядковувати свої дії правилам та достатній рівень сформованості механізму довільної поведінки. У дітей із ЗНМ більшість окреслених показників у силу незрілості більшості психічних функцій не відповідають вікові, що частково призводить до дезадаптації чи потребує особливого підходу до навчання молодших школярів із ЗНМ у загальноосвітньому просторі.

Список використаних джерел:

1. Венгер А. Л., Нежнова Т. А. (1995) Готовность шестилетних детей к школе как условие развития творческого отношения к задачам. *Учебная деятельность и творческое мышление*, 92-95.
2. Гонина О. О. (2018) Психология дошкольного возраста: учебник и практикум для СПО., Издательство «Юрайт».
3. Гуткина Н. И. (2004) Психологическая готовность к школе. 4-е издание, перераб и дополн. СПб. : Питер.
4. Иванова Г. М. (1986) Структура психологической готовности к школе детей шестилетнего возраста: *автореф. дис. ... канд. психол. наук*. М.
5. Кульчицька О. І. (2002) Дізнаємось про вікові особливості дітей дошкільного віку. *Одаренний ребенок* №2. 24-40.
6. Таран О. П. (2010) Психологічна готовність дитини до школи – К: Шкільний світ. <http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/1046>
7. Тарасун В. В. (2008) Морфофункціональна готовність дітей з особливостями у розвитку до шкільного навчання: Діагностика і формування. Монографія. К.: Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова.
8. Фридман Л. М. (1999) Психология воспитания. Книга для всех, кто любит детей. М. : ГЦ «Сфера».
9. Шевченко С. Г. (2003) Подготовка к школе детей с задержкой психического развития. Книга 1 / Под общей ред. С. Г. Шевченко — М. : Школьная пресса.

References:

1. Venger A. L., Nezhnova T. A. (1995) Gotovnost' shestiletnih detej k shkole kak uslovie razvitija tvorcheskogo otnoshenija k zadacham. *Uchebnaja dejatel'nost' i tvorcheskoe myshlenie*, 92-95.
2. Gonina O. O. (2018) Psihologija doshkol'nogo vozrasta: uchebnik i praktikum dlja SPO., Izdatel'stvo «Jurajt».
3. Gutkina N. I. (2004) Psihologicheskaja gotovnost' k shkole. 4-e izdanie, pererab i dopoln. SPb. : Piter.
4. Ivanova G. M. (1986) Struktura psihologicheskaj gotovnosti k shkole detej shestiletneho vozrasta: *avtoref. dis. ... kand. psihol. nauk*. M.
5. Kul'chic'ka O. I. (2002) Diznaemos' pro vikovi osoblyvosti ditei doshkil'nogo viku. *Odarennyj rebenok* №2. 24-40.
6. Taran O. P. (2010) Psihologichna gotovnist' ditini do shkoli – K: Shkil'nij svit. <http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/1046>
7. Tarasun V. V. (2008) Morfofunkcional'na gotovnist' ditej z osoblivostjami u rozvitku do shkil'nogo navchannja: Diagnostika i formuvannja. Monografija. K.: Vidavniectvo NPU imeni M. P. Dragomanova.
8. Fridman L. M. (1999) Psihologija vospitanija. Kniga dlja vseh, kto ljubit detej. M. : GC «Sfera».
9. Shevchenko S. G. (2003) Podgotovka k shkole detej s zaderzhkoj psihicheskogo razvitija. Kniga 1 / Pod obshej red. S. G. Shevchenko — M. : Shkol'naja pressa.

Козинец А. В., Иванова Т. В. Личностная готовность детей с общим недоразвитием речи к школе

В статье освещены особенности личностной готовности детей с общим недоразвитием речи к школе. В частности речь идет о личностной подготовке к обучению детей как с нормальным речевым развитием, так и с общим недоразвитием речи (далее – ОНР); об основных компонентах, составляющих понятие «психологической готовности к школе»; очерчены специфика протекания психических процессов у детей с ОНР и влияние этих особенностей на начало школьного обучения; обобщены основные составляющие психологической готовности, проявления их незрелости у детей с ОНР, которые могут в значительной степени повлиять на представления педагогов и родителей о том, что нужно учитывать, готовя ребенка к школе.

Ключевые слова: готовность к школьному обучению, дети с нарушением речи, личностная готовность, компоненты психологической готовности, общее недоразвитие речи.

Kozynets O. V., Ivanova T. V. Personal readiness of children with general speech underdevelopment for school.

The article deals with the peculiarities of personal readiness to school of children with general speech underdevelopment. In particular, we are talking about personal preparation for children's education both in normal and general speech underdevelopment (hereinafter referred to as GSU), about the main components that make up the concept of "psychological readiness for school"; the specifics of the mental processes in children with GSU and the impact of these peculiarities at the beginning of school are outlined. The main components of psychological readiness, the manifestations of their immaturity in children with GSU are summarized, which can greatly influence the educators and parents' perceptions of what should be taken into account when preparing a child for school.

Key words: school readiness, children with speech disorders, personal readiness, components of psychological readiness, general speech underdevelopment.